

Reewegen en kerkpaden rondom Anloo (2)

De oude reewegen en kerkpaden uit de Middeleeuwen zijn in het huidige landschap rondom Anloo veelal niet meer terug te vinden. De meeste daarvan zijn de afgelopen tijd omgeploegd, en zijn de sporen verdwenen, andere zijn opgegaan in het gewone wegennet. Maar dat geldt niet voor de weg tussen Eext en Anloo. Deze weg, de Kerkweg in Eext, loopt door het Evertsbos naar Anloo terwijl er in Eext vroeger in de Middeleeuwen geen kerk stond.

Voor de beeldvorming even twee korte impressies.

Broeder Everhard van de kerspel Anloo schrijft op 3 juli 1435 het volgende:

Het is de derde dag in de hooimaand van het jaar des Heren 1435. Het hele jaar is tot nu toe warm geweest. In de sprokkelmaand is zelfs geen vlokje sneeuw gevallen, echter flink geregend. De karren met handelswaar tussen Koevorden en Groninga lopen voortdurend vast in de modderachtige velden tussen Exte en Anloe.

Hoewel strikt verboden, werden daardoor soms ook onze reewegen gebruikt voor goederenvervoer. Het is voorstelbaar dat deze belangrijke kerkelijke wegen dan ook zwaar beschadigd zijn geraakt zonder dat van de handelslieden ook maar een kleine gift voor herstel is ontvangen. De omliggende dorpen Borck, Exte, Anderen, Annen en Gasteren dreigen daarom onevenredig aangeslagen te worden voor onderhoud en herstel....

Figuur 1. De Kerkweg door het Evertsbos, een oude reeweg.

Relaas van Gerbrandt, boerenknecht uit Eext:

Onze vriend Wicher was een vroom man en nu hij wordt begraven op het kerkhof van de kerk te Anloe. De tocht daarnaar toe (toch wel zo'n 2 uur gaans met de lijkwagen) zal gaan over de reeweg van Exte naar Anloe langs de heidense grafheuvels, het hunebed en de oude akkertjes.

Ter hoogte van het meertje stootten we echter op een enorme modderpoel. Van de reeweg was niets meer over. Alom met regenwater gevulde diepe geulen.

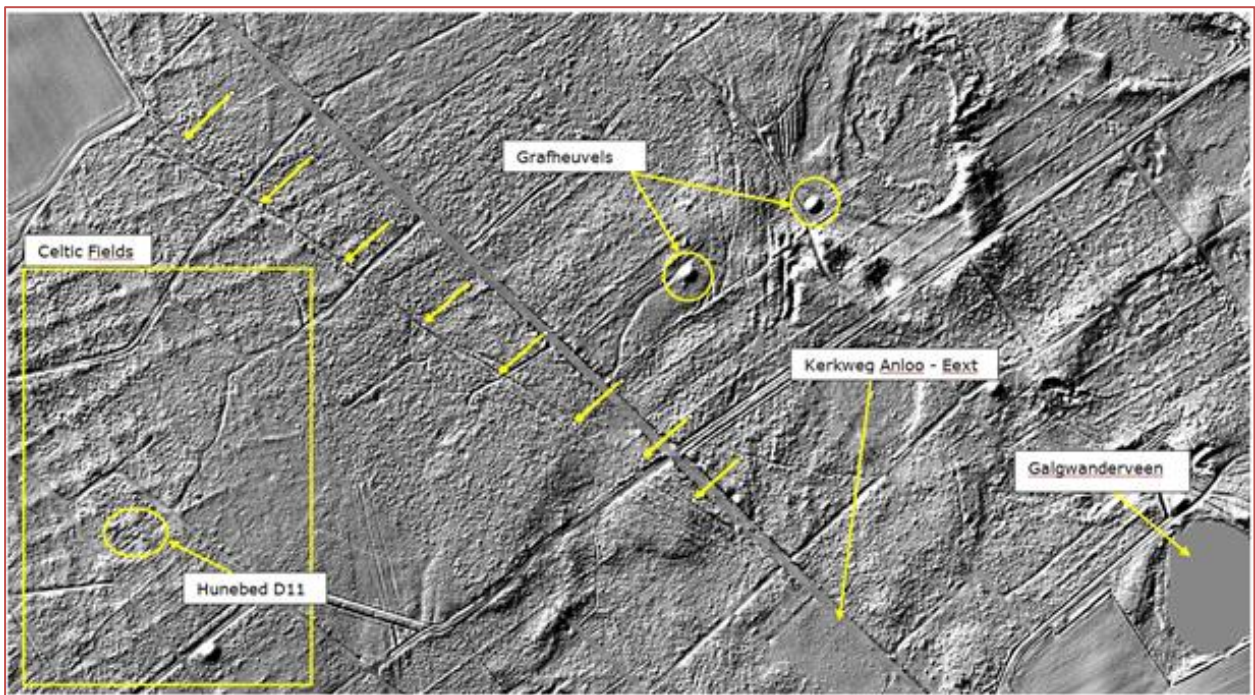
Figuur 2. Fragment van historische kaart; de uitsnede (rechthoek) correspondeert met de in figuur 2 getoonde maaiveldhoogtekaart.

Vermoedelijk veroorzaakt door de ossenwagens van de handelslieden.

Mijn vriend Fokko riep vertwijfeld: "Hoe vaak hebben we als dorpelingen niet geklaagd bij de broeders van Anloe. Maar steeds is er niets gedaan met onze bezwaren. Handel lijkt vaak belangrijker dan het respect voor kerkgang en de doden. Misdadigers die terechtgesteld worden op de Galgenheuvel, bij de noordgrens van de marke konden nog van een beter voetpad gebruik maken. Het is een schande! Je zult zien dat op de feestdag van de Maagd Maria, op de achtste dag van de havermaand, de bewoners van Exte de rekening gepresenteerd worden!"

In de Middeleeuwen bestonden geen verharde wegen en deze wegen stonden voortdurend bloot aan de weersinvloeden. In het geval van de Kerkweg vermoed ik dat de route niet in akkerland verscholen ligt maar in het Evertsbos. Maar hoe kunnen we die sporen nu toch zichtbaar maken?

In het vorige artikel liet ik een plaatje zien van de karrensporen in het Kniphorstbos. Dat plaatje was gemaakt met het programma 'Actueel Hoogtebestand Nederland' (AHN) op Internet. Met AHN zijn op de

Figuur 3. Maaiveldhoogte-kaart op basis van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN).

decimeter nauwkeurig hoogteverschillen zichtbaar te maken die je met het blote oog niet ziet. Als we vervolgens inzoomen op het Evertsbos en de presentatielaag ‘maaielhoogete’ kiezen, dan zien we ineens prachtige details van het oppervlak waar nu metershoge bomen staan.

Figuur 3. Contouren van oude Middeleeuwse karrensporingen nabij het Galgwanderveen.

We zien naast een wirwar van karrensporen de vage contouren van ‘Celtic Fields’: kleine akkertjes (ook wel Raatakkers genoemd) van de eerste boeren, zo’n 2500 jaar geleden.

Met het verhaaltje in het achterhoofd kun je bijna de oorspronkelijke reeweg zien die, in het verlengde van de huidige Kerkweg, dwars door het Evertsbos loopt. Bij de lichte pijltjes zijn de contouren van oude Middeleeuwse karrensporen zichtbaar die vanuit Eext, net voorbij het meertje Galgwanderveen zich afsplitsen van de Kerkweg.

Het is moeilijk te bewijzen maar je kunt je voorstellen dat de oude reeweg tussen Eext en Anloo op de plaats van de oude karrensporen heeft gelegen, en zoals in het verhaaltje geïllustreerd, door de ossenkarren vaak stuk gereden is.

Op de foto daaronder kun je de vage contouren zien van karrensporen vlakbij de vertakking van de huidige Kerkweg en de zuidgrens van het Evertsbos. Je loopt er zo bij langs, maar het zijn historische objecten om zuinig op te zijn.

Henk Muller

Bronnen:

- Actueel Hoogtebestand Nederland, <http://www.ahn.nl>
- *Figuur 2: kadasterkaart 1832*
- *Figuur 1 en 3: eigen foto's*